

«Όλοι Ίσοι, Όλοι Διαφορετικοί». Μια Διδακτική Προσέγγιση Με Την Υποστήριξη Των ΤΠΕ

Π. Φραντζή¹, Χ. Παπαναγοπούλου²

¹Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, MEd., Δ/ντρια Δημ.Σχολείου
frap@upatras.gr

²Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, MEd., Εκπ/κός Δημ.Σχολείου
chris.papanagoroulou@gmail.com

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία αποτυπώνεται μια διδακτική προσέγγιση της αποδοχής της διαφορετικότητας, που πραγματοποιήθηκε στην Στ' τάξη Δημοτικού σχολείου με τίτλο «Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» με αφορμή τη δεκαετία 2005-2014, η οποία είναι αφιερωμένη στην εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη σύμφωνα με την UNESCO.

Σκοπός της υλοποίησης της έρευνας δράσης ήταν τόσο να βελτιωθεί η άποψη των μαθητών για τη διαφορετικότητα και η αποδοχή όλων των μελών που ανήκουν στα πλαίσια και τις δομές που αυτή παρουσιάζεται στη σχολική ζωή, αλλά και ευρύτερα στην υπόλοιπη κοινωνία.

Σε όλες τις φάσεις υιοθετήθηκε η συμμετοχική, δημοκρατική, στοχαστοκριτική, ομαδοσυνεργατική μέθοδος εντάσσοντας και αξιοποιώντας τις ΤΠΕ.

Λέξεις κλειδιά: έρευνα δράσης, ομαδοσυνεργατική, διαθεματικότητα, εποικοδομητισμός, ανθρώπινα δικαιώματα, Τ.Π.Ε..

1. Θεωρητικό Πλαίσιο

Ο σχεδιασμός της έρευνας δράσης βασίστηκε στις θεωρίες συνεργατικής μάθησης, όπου οι κυριότερες είναι οι εξής: α) ο κοινωνικός κονστρουκτιβισμός – εποικοδομητισμός που στηρίζεται στη θεωρία του Piaget, ο οποίος υποστηρίζει ότι τα άτομα που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους αποκτούν νέες γνώσεις οι οποίες οικοδομούνται σταδιακά και προσεγγίζεται με διερευνητικές μεθόδους (Ματσαγγούρας, 2007) και β) η κοινωνικοπολιτισμική θεωρία του Vygotsky, σύμφωνα με την οποία η μαθησιακή δραστηριότητα και γενικότερα οι γνωστικές διεργασίες πραγματοποιούνται σε ένα πλαίσιο κοινωνικοπολιτιστικό ιστορικά προσδιορισμένο (Τζωρτζάκης, 2009).

Ως μέθοδος διδασκαλίας εφαρμόστηκε η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, καθώς προωθεί τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, ενισχύει την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας (project) και τη δημιουργική και διερευνητική μάθηση, αλλά συγχρόνως και την κριτική σκέψη (ΥΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2002). Ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής γίνονται «συνερευνητές» στη γνώση, αναπτύσσοντας πρωτοβουλίες και συνεργασίες.

Πιο αναλυτικά, ο όρος «διαθεματικότητα» (cross-thematic integration) αναφέρεται στον τρόπο οργάνωσης του αναλυτικού προγράμματος, που καταργεί ως πλαίσια επιλογής και οργάνωσης της σχολικής γνώσης τα διακριτά μαθήματα και αντιμετωπίζει τη γνώση ως ενιαία ολότητα, την οποία προσεγγίζει μέσα από τη (συλλογική συνήθως) διερεύνηση θεμάτων, ζητημάτων και προβληματικών καταστάσεων, που παρουσιάζουν με τα κριτήρια των μαθητών ενδιαφέρον (Ματσαγγούρας, 2002).

Η εφαρμογή των δράσεων πραγματοποιείται με τη συνεργατική μάθηση (collaborative learning) με την οποία επιτυγχάνεται η μάθηση μέσω συνεργασίας των εμπλεκόμενων σε αυτήν. Στην τάξη η αποτελεσματική συνεργασία με συνομηλίκους έχει αποδειχθεί μια επιτυχής και μεμονωμένα ισχυρή μέθοδος εκμάθησης καθώς εκφράζει μια συγκεκριμένη μορφή αλληλεπίδρασης κατά την οποία μια ομάδα ατόμων συντονίζει τις ενέργειές της για την επίτευξη ενός κοινού στόχου (Τζωρτζάκης, 2009). Οι μαθητές που εργάζονται σε ομάδες ενισχύουν την ατομική αλλά και τη γενική ποιτική απόδοσή τους, καθώς ενθαρρύνουν ο ένας τον άλλο βελτιώνοντας τη μάθηση.

Η συνεργατική μάθηση την οποία εφαρμόσαμε υποστηριζόμενη από υπολογιστές (computer-supported collaborative learning) είναι η μάθηση μέσω συνεργασίας με τη βοήθεια υπολογιστών, καθώς μέσα από τη συνεργατική μάθηση τα συστήματα αυτά συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και ενισχύουν τη δημιουργικότητα των μαθητών (Τζωρτζάκης, 2009).

2. Προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ παρέχουν στο μαθητή ένα πολυμεσικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οικοδομεί γνώσεις που έχουν νόημα γι' αυτόν, επιλέγοντας λέξεις και εικόνες, οργανώνοντάς τις, συνδέοντας νοητικά τις λεκτικές και τις εικονικές αυτές αναπαραστάσεις (Σολομωνίδου, 2006). Στη συγκεκριμένη έρευνα δράσης η προστιθέμενη αξία των νέων τεχνολογιών, όπως υποστηρίζει η Χ. Σολομωνίδου (2006), είναι ότι παρέχουν στο μαθητή ένα πολυμεσικό και ελκυστικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οικοδομεί γνώσεις που έχουν νόημα για τον ίδιο, επιλέγοντας λέξεις και εικόνες, οργανώνοντάς τις και συνδέοντας νοητικά τις λεκτικές και τις εικονικές αυτές αναπαραστάσεις.

Η χρήση των ΤΠΕ ως αλληλεπιδραστική διαδικασία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο καθώς ο μαθητής αλληλεπιδρά με το σύστημα υπό την έννοια ότι ο χρήστης του συστήματος έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει κάποια μορφή διαλόγου με το υλικό και τις πληροφορίες που του παρουσιάζει (Βιτούλης, 2005). Συναντώνται δηλαδή στο λογισμικό τα εξής χαρακτηριστικά: αμεσότητα αντίδρασης, προσαρμοστικότητα του περιβάλλοντος χρήσης, φιλικότητα προς το χρήστη, ανατροφοδότηση και ευκαιρία επιλογών.

3. Διδακτική εφαρμογή με τη χρήση των ΤΠΕ

Αφορμή για την ενασχόληση με το θέμα αποτέλεσε η ευαισθητοποίηση των μαθητών της Στ' τάξης του Δημοτικού σχολείου σχετικά με τα άτομα με ειδικές ανάγκες, η οποία προέκυψε λόγω κάποιων σχετικών κεφαλαίων στο βιβλίο των Θρησκευτικών, που αφορούσαν στους αθλητές των παραολυμπιακών αγώνων, μουσικοσυνθέτες με ειδικές ανάγκες κ.λπ. (ΥΠΕΠΘ-Π.Ι., 2011). Στην έννοια της διαφορετικότητας εντάξαμε και τη διαφορετική εθνικότητα λόγω της ποικιλομορφίας εθνικοτήτων της συγκεκριμένης τάξης.

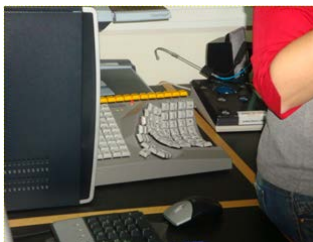
Σε όλες τις φάσεις του καινοτόμου προγράμματος «Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» υιοθετήθηκε η συμμετοχική, δημοκρατική, στοχαστοκριτική, ομαδοσυνεργατική μέθοδος εντάσσοντας και αξιοποιώντας τις ΤΠΕ. Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στο πρόγραμμα έγινε γιατί προσφέρουν πολυχρηστικές εφαρμογές με αποτέλεσμα η διδασκαλία να γίνεται ελκυστική και αποτελεσματική και γιατί «μπορούν να προσφέρουν δυνατότητες για πειραματισμό και δημιουργικότητα σε αντικείμενα που στο σχολείο δεν συνδέονται άμεσα με τη φαντασία και τη δημιουργική σκέψη, όπως η γραφή, τα πολυμέσα, οι φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά» (Τζιμογιάννης, 2007).

Η υλοποίηση του προγράμματος χωρίστηκε σε δύο ενότητες. Η πρώτη αφορούσε την προσέγγιση της διαφορετικότητας από την πλευρά των ατόμων με κάποιες μορφές αναπηρία ή άλλη ιδιαιτερότητα και η δεύτερη αφορούσε τις φυλετικές διακρίσεις.

Αρχικά, για να δώσουμε στους μαθητές ερεθίσματα ενασχόλησης με το θέμα, ζητήσαμε από κάθε ομάδα μαθητών να αναζητήσει μέσω μηχανών αναζήτησης του διαδικτύου κάποιους ανθρώπους - ταλέντα οι οποίοι παρά τις ειδικές ανάγκες που είχαν (είτε κινητικά προβλήματα, είτε προβλήματα όρασης ή ακοής), εντούτοις διακρίθηκαν σε πολλούς τομείς: Μπετόβεν, Έλεν Κέλλερ κ.λπ. Όσοι μαθητές δεν διέθεταν στο σπίτι τους τον κατάλληλο τεχνικό εξοπλισμό και τη διαδικτυακή σύνδεση καθώς και εκτυπωτή χρησιμοποίησαν τα εργαλεία του σχολικού εργαστηρίου.

Μετά την περιήγηση στο Διαδίκτυο πραγματοποιήθηκε στην τάξη η παρουσίαση των ανθρώπων-ταλέντων. Το υλικό που κατάφεραν να συλλέξουν οι μαθητές (γραπτές πληροφορίες, φωτογραφίες κ.ά.) συγκεντρώθηκε, προκειμένου να αξιολογηθεί και να αξιοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς.

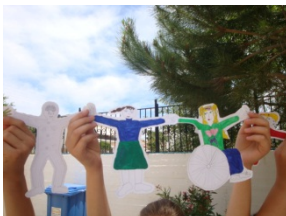
Στη συνέχεια του προγράμματος οι μαθητές παρακολούθησαν βίντεο σχετικό με ανθρώπους με ειδικές ανάγκες και ξεχωριστές ικανότητες, άκουσαν σχετικά τραγούδια, ενημερώθηκαν για τα δικαιώματα των παιδιών μέσα από εικονογραφημένα φυλλάδια, αλλά και για τα ειδικά δικαιώματα που έχουν τα Αμεα μέσα από πολυμεσική εφαρμογή, επισκέφθηκαν την ειδική αίθουσα της Κεντρικής βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πατρών για άτομα με δυσκολίες όρασης και κινητικά προβλήματα (εικόνα 1) και τέλος συνομίλησαν με ειδικούς επιστήμονες (εικόνα 2).



Εικόνα 1. Ειδική αίθουσα της Κεντρικής βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πατρών



Εικόνα 2. Ενημέρωση μαθητών από ειδικούς επιστήμονες



Εικόνα 3. Τα παιδιά ζωγραφίζουν για το πρόγραμμα
«Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» (1)

Παρόμοια ήταν τα μέσα διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκαν και στη δεύτερη ενότητα του προγράμματος, η οποία αφορούσε τις φυλετικές διακρίσεις, εμπλουτισμένα με διαδραστικές ιστοσελίδες και βιντεοπαιχνίδια που αφορούσαν το υπό διδασκαλία αντικείμενο.

Μετά το πέρας των προγραμματισμένων-στοχευμένων διδακτικών παρεμβάσεων αποφασίσαμε μαζί με τα παιδιά να προχωρήσουμε στη δημιουργία ενημερωτικής αφίσας με στόχο την αφύπνιση ολόκληρης της σχολικής κοινότητας, της τοπικής και της ευρύτερης κοινωνίας σχετικά με το θέμα της διαφορετικότητας. Λόγω του ευρύτατου κοινού στο οποίο στόχευε να απευθύνεται η αφίσα και των πολλαπλών μηνυμάτων που επιθυμούσαμε να επικοινωνήσει, προτείναμε στους μαθητές να κατασκευάσουμε μία διαδραστική αφίσα (<http://www.thinglink.com/scene/565081079300489218>) και

όχι μια απλή έντυπη και στατική αφίσα περιορισμένων δυνατοτήτων. Η διαδραστική αφίσα θα μπορούσε να δημοσιοποιηθεί τόσο στην ιστοσελίδα του σχολείου, αλλά και σε όλα τα ψηφιακά ενημερωτικά μέσα της περιοχής και της διεύθυνσης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Αχαΐας, αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Θα αποτελούνταν από ζωγραφιές των παιδιών (εικόνες 3 & 4), ενώ οι μαθητές μέσω



Εικόνα 4. Τα παιδιά ζωγραφίζουν για το πρόγραμμα «Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» (2)

συνδέσμων, οι οποίοι θα εισάγονταν πάνω στις ζωγραφιές τους θα είχαν τη δυνατότητα να δημοσιοποιήσουν κείμενα, εικόνες, φωτογραφίες, αρχεία ήχου και βίντεο της επιλογής τους, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο μια on line multimedia αφίσα-ψηφιακή εφαρμογή (εικόνα 5), η οποία θα διέδιδε ευρέως και ποικιλοτρόπως το μήνυμα της ισότητας των ανθρώπων παρά τη διαφορετικότητά τους.



Εικόνα 5. Η διαδραστική αφίσα του προγράμματος

4. Η ψηφιακή εκπαιδευτική εφαρμογή Thinglink

Η διαδραστική αφίσα (glog, όρος που προέρχεται από την ένωση των λέξεων graphicalblog που σημαίνει πολυμεσικό ιστολόγιο ή διαδραστική εικόνα πολυμέσων) αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα Web 2.0. εκπαιδευτική μικροεφαρμογή, η οποία δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να εντρυφήσει σε ένα θέμα και να το παρουσιάσει μέσω μιας πολυμεσικής εικόνας ή ζωγραφιάς.

Στη συγκεκριμένη εργασία αποτελεί το λογισμικό με το οποίο παράχθηκε το τελικό εκπαιδευτικό προϊόν του καινοτόμου προγράμματος, που εφαρμόστηκε στην τάξη και ταυτόχρονα αποτελεί μια ενδιαφέρουσα και ρηξικέλευθη πρόταση διδασκαλίας με Τ.Π.Ε. με απτά αποτελέσματα και ευρύτατη χρήση. Η δημιουργία της διαδραστικής αφίσας υλοποιήθηκε με μια ελεύθερη και δωρεάν εφαρμογή του διαδικτύου το «Thinglink». Ο χρήστης δεν έχει παρά να εγγραφεί με το όνομά και το λογαριασμό του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του στην ιστοσελίδα της εφαρμογής (<http://www.thinglink.com>), προκειμένου να μπορέσει να τη χρησιμοποιήσει, ενώ είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα μαθήματα τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους εκπαιδευόμενους.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν ως μέσο παρουσίασης και διδασκαλίας μιας ενότητας του σχολικού βιβλίου ή οποιουδήποτε γνωστικού αντικείμενου, αλλά και ως μέσο αξιολόγησης των μαθητών. Η διδασκαλία, όμως, πλέον θα στηρίζεται στην πολυαισθητηριακή εμπειρία και θα ξεφεύγει από τις πατροπαράδοτες μετωπικές παραδόσεις μαθημάτων. Από τη δική τους πλευρά οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη διαδραστική αφίσα ως μέσο διεκπεραίωσης και παρουσίασης μιας εργασίας, όπως έγινε στην εν λόγω περίπτωση, γεγονός που μετατρέπει τις σχολικές εργασίες σε μια πολύτροπη βιωματική διαδικασία προσέγγισης της γνώσης.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι η συγκεκριμένη εφαρμογή είναι ένα εξαιρετικό διαδικτυακό εργαλείο συνεργατικής μάθησης. Σύμφωνα με τους Ρετάλη και Σιασιάκο (2007) (όπως αναφέρεται στο Τζωρτζάκης, 2009) «για να αναπτυχθεί ουσιαστική αλληλεπίδραση και να υπάρχει συνεργασία, απόκτηση εμπειριών, εμπλουτισμός ιδεών και ανταλλαγή πληροφοριών, καθώς και για να ενισχυθεί η δημιουργική και αποκλίνουσα σκέψη, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να εμπλακούν με συγκεκριμένα σενάρια σε δράσεις, αξιοποιώντας στρατηγικές, όπως η συνεργατική συναρμολόγηση (jigsaw), η ομαδική διερεύνηση, η αντιπαράθεση σε ομάδες, κ.λπ.», όπως ακριβώς έγινε στην παρούσα εργασία. Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες κλήθηκαν να επιλέξουν τις πηγές εκείνες του διαδικτύου και τα πολυμέσα που θα χρησιμοποιήσουν, για να κατασκευάσουν την αφίσα τους και να μεταφέρουν στην υπόλοιπη κοινωνία ένα συγκεκριμένο μήνυμα. Ένα άλλο στοιχείο που ενίσχυσε τη συνεργατική μάθηση κατά την υλοποίηση της δραστηριότητας ήταν η χρήση του Παγκόσμιου Ιστού, ο οποίος «διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ ομάδων μαθητών ή εκπαιδευτικών και τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφοριακό υλικό και εργασίες άλλων σχολείων αλλά και πηγών από κάθε σημείο του πλανήτη αποτελώντας μέσο διασχολικής και παγκόσμιας επικοινωνίας και συνεργασίας» (Κακλαμάνης, 2005).

5. Συζήτηση - Συμπεράσματα

Μέσα από την έρευνα δράσης που διεξήχθη παρατηρήθηκε ότι η εισαγωγή των Τ.Π.Ε. συνέβαλε δραστικά στο να κατανοήσουν οι μαθητές την έννοια της διαφορετικότητας και στο να διαφοροποιήσουν τη στάση τους απέναντι στα άτομα με κάποια ιδιαιτερότητα. Ωστόσο, η σπουδαιότερη συμβολή των Τ.Π.Ε. αφορούσε στη μετα-

τροπή των μαθητών από παθητικούς δέκτες σε πομπούς μηνυμάτων και ουσιαστικούς χρήστες του διαδικτύου μέσω της Web 2.0. εκπαιδευτικής μικροεφαρμογής, «Thinglink», η οποία ενθουσίασε μαθητές και εκπαιδευτικούς, καθώς παρουσιάζει πλήθος πλεονεκτημάτων.

Καταρχήν, είναι ιδιαίτερος εύχρηστη και δεν απαιτεί ιδιαίτερες και εξειδικευμένες γνώσεις χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Αποτελεί ένα ελκυστικό αυθεντικό περιβάλλον μάθησης, με το οποίο ο εκπαιδευόμενος αλληλεπιδρά απελευθερώνοντας τις δημιουργικές του δυνάμεις, ενώ παράλληλα αποκτά έναν ψηφιακό γραμματισμό υψηλού επιπέδου. Επίσης, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα του διαρκούς εμπλουτισμού και ανανέωσης του περιεχομένου της αφίσας με νέο υλικό, ενώ το γεγονός ότι πλέον απεικονίζει τις γνώσεις του και μάλιστα πολυμεσικά, τον βοηθά και να τις διατηρήσει για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Επιπροσθέτως, η διαδραστική αφίσα εύκολα αποθηκεύεται, ανταλλάσσεται και διασώζεται, γεγονός που την καθιστά ένα εκπαιδευτικό εργαλείο υψηλού επιπέδου με μεγάλες δυνατότητες.

Συνεπώς, είναι μία εφαρμογή η οποία αποδείχθηκε ευεργετική τόσο για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες όσο και για τους «αδύναμους» μαθητές. Στους μεν πρώτους η δυνατότητα οπτικοποίησης της γνώσης, η οποία παρέχεται, τους βοηθά στην πρόσληψη και αφομοίωση των πληροφοριών. Σύμφωνα με τον Duval (1999) (όπως αναφέρεται στο Πετροπούλου, 2010) «δεν υπάρχει κατανόηση χωρίς οπτικοποίηση», ενώ όσον αφορά τους δεύτερους τους δίνεται μια δημιουργική διέξοδος έκφρασης εντελώς απαλλαγμένη της σύμβασης «σωστού - λάθους», γεγονός που οδηγεί στην ανακατανομή των παγιωμένων ισορροπιών στην τάξη, αλλάζοντας το κλίμα της και επιφέροντας αλλαγές και στο ρόλο του εκπαιδευτικού.

Από την άλλη πλευρά, με τη χρήση παρόμοιων εφαρμογών και διδακτικών μεθόδων κατά τη διδασκαλία οι μαθητές αναπτύσσουν μία σειρά από δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα, οι οποίες θα αποδειχθούν άκρως απαραίτητες στην ενήλικη ζωή τους.

Κυρίαρχη ανάμεσα σε αυτές είναι η ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, η οποία αποτελεί το πλέον επιθυμητό εκπαιδευτικό αποτέλεσμα της εκπαίδευσης του 21^{ου} αιώνα και της εισαγωγής των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση, αφού η «αυτοματοποίηση πολλών εργασιών ρουτίνας προσανατολίζει τους ανθρώπους σε εργασίες, όπου πρέπει να λάβουν περισσότερο λεπτές και ευφυείς αποφάσεις ή να λύσουν περίπλοκα και σύνθετα προβλήματα» (Τζιμογιάννης, 2007). Ουσιαστικά, απαιτείται από τους μαθητές να αναπτύξουν την ικανότητα να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν (Τζιμογιάννης, 2007) και όχι απλά να απομνημονεύουν πληροφορίες. Όταν οι εκπαιδευόμενοι λοιπόν, καλούνται να συνθέσουν μια εφαρμογή, τότε παρακινούνται να διερευνήσουν βαθύτερα το προς παρουσίαση θέμα, να σκεφτούν αναλυτικά και να αξιολογήσουν κριτικά τις διαθέσιμες πληροφορίες και να τις συνθέσουν με ένα δημιουργικό τρόπο, ώστε να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά το μήνυμά τους. Μέσα από τέτοιου είδους πειραματισμούς και τις μαθησιακές διεργασίες διεγείρεται η φαντασία, οξύνεται η αντιληπτική ικανότητα και ενισχύονται σημαντικά ανώτερες δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη και η δημιουργική παραγωγή.

Σημαντικό, επίσης, είναι ότι οι διδασκόμενοι μέσα από συναφείς ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες προάγουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και εντελώς ασυνείδητα εφαρμόζουν μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης, καθώς διαρκώς προσπαθούν να βελτιώσουν και να εξελίσσουν το παραγόμενο εκπαιδευτικό προϊόν. Παράλληλα, αποκτούν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση ως μαθητές, καινοτομούν, εξασκούν την επινοητικότητα τους, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, εξοικειώνονται με τη δημόσια κριτική και το σχολιασμό μέσα από τη δημοσίευση των εργασιών τους, αλλά επιπλέον εξασκούν το αισθητικό τους κριτήριο, αφού αναγκάζονται να δημιουργήσουν εικόνες, κείμενα, ζωγραφίες, μελωδίες τραγουδιών και ιστορίες.

Αναφορικά με τα μειονεκτήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του καινοτόμου προγράμματος «Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» με τη συνδρομή των Τ.Π.Ε.- στο οποίο εντάχθηκε και η δημιουργία της διαδραστικής αφίσας- αφορούσαν περισσότερο στην αντιμετώπιση τεχνικών δυσκολιών, όπως η ταυτόχρονη σύνδεση στο Διαδίκτυο, ο διαμοιρασμός ψηφιακών πόρων και υλικού σε όλους τους μαθητές και η ταχύτητα ταυτόχρονης διαχείρισης των αρχείων. Επίσης, στα μειονεκτήματα θα μπορούσε να συγκαταλεχθεί και η πίεση που ένιωσαν οι διδάσκοντες σχετικά με τη διδακτέα ύλη και το χρόνο που είχαν στη διάθεσή τους, προκειμένου να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα. Επειδή, όμως, παρόμοιες προσπάθειες αξίζει τον κόπο να λαμβάνουν χώρα στο ελληνικό σχολείο, καθώς είναι πολλά υποσχόμενες, για να τελεσφορήσουν χρειάζονται και χρόνο και χώρο στο σχολικό πρόγραμμα.

Αναφορές

Βιτούλης, Μ. (2005). *Χρήση Η/Υ και Δημιουργική Σκέψη. Διερεύνηση της επίδρασης που έχει η χρήση των Η/Υ στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης των μαθητών Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου* (Διδακτορική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας, Φλώρινα. Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου 2014, από

<http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/14403#page/4/mode/2up>.

Κακλαμάνης, Θ. (2005). Συνεργατική μάθηση και Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 10, 130-144. Ανακτήθηκε 18 Αυγούστου 2014, από <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos10/130-144.pdf>

Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης

Ματσαγγούρας, Γ. Η. (2007). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας, Τ.Β', Στρατηγικές Διδασκαλίας, Η κριτική σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.

Πετροπούλου, Γ. (2010). *Η σημασία των οπτικών αναπαραστάσεων στη διδασκαλία και τη μάθηση του απειροστικού λογισμού*. Πανεπιστήμιο Αθηνών & Πανεπιστήμιο Κύπρου, Αθήνα. Ανακτήθηκε 10 Αυγούστου 2014, από http://www.math.uoa.gr/me/dipl/dipl_Petropoulou.Georgia.pdf.

Σολομωνίδου Χ. (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία, Εποικοδομητισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τζιμογιάννης, Α. (2007). *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής- δημιουργικής σκέψης*. Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.

Τζωρτζάκης, Ι. (2009). *Αξιοποίηση WEB 2.0. εργαλείων στη σχολική εκπαίδευση*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς. Ανακτήθηκε 10 Αυγούστου 2014, από

<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/3094/1/Tzortzakis.pdf>.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών-Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών*. Τόμος Α', 3-17. Αθήνα.

ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). *Θρησκευτικά Ε' Δημοτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Abstract

At this paper is presenting a research action on 6th class of elementary school, which is titled "Everyone is equal, everyone is different" on the occasion of the decade 2005-2014 which is dedicated to education for sustainable development in accordance with the UNESCO.

The purpose of the implementation of the action research was both to improve the view of pupils for the diversity and the acceptance of all members who are under and the structures shown in school life but also more widely in the rest of society.

In all phases of the research is adopted the participatory, democratic, collaborative method incorporating and utilizing I.C.T..

Keywords: action research, collaborative method, cross-thematic integration, constructivism, human rights, I.C.T.